MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ'NDE ROMAN

1911 ile 1923 yılları arasında etkili olan Millî Edebiyat Dönemi, büyük toprak kayıplarının, savaşların ve işgallerin yaşandığı bir dönemdir. Millî edebiyat romancıları, bu dönemde yaşanan büyük savaşları ve kurtuluş mücadelesini tüm gerçekliğiyle anlatmışlardır.

Romanlarda en belirgin konuların başında Millî Mücadele gelir. Birçoğu bu mücadeleye katılmış olan sanatçılar, yaptıkları gözlemleri başarıyla romanlarına aktarmıştır. Bu durum, Servetifünun Dönemi'ndeki bireysel roman anlayışının konu ve tema olarak tam zıddıdır. Romanda İstanbul dışına çıkılıp Anadolu işlenmiş ve olaylar realist bir bakış açısıyla anlatılmıştır.

Sanatçılar bu dönemde yaşanan siyasi mücadeleyi ve halkın kurtuluş mücadelesini anlatmışlardır. Bu dönemde Arapça ve Farsça sözcüklerden mümkün olduğu kadar uzak durulmuştur. Bu dönem romanları tema bakımından Servetifünun romanlarından oldukça farklıdır. Millî edebiyat romanlarında bireysel temalardan daha çok "Türkçülük, Millî Mücadele, yanlış Batılılaşma, çağdaşlaşma, yoksulluk, cehalet, Anadolu insanın sosyal durumu" gibi temalar öne çıkar.

Millî edebiyat romanlarının özelliklerini kısaca aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- Dil sadedir,konuşma dili yazı diline aktarılmıştır. Cümleler, Türkçenin yapısına uygun ve kısadır.
- Konu alanı genişlemiş, İstanbul dışındaki şehir ve kasabalar da eserlere konu edilmiştir. Böylece "memleket edebiyatı" çığırı açılmıştır.
- Millî Mücadele, romanların ana konusudur.
- Realizm ve natüralizm akımları etkilidir.
- Bu dönem romanı, hikâyede olduğu gibi sosyal konulara eğilmiş ve vatan, millet, Anadolu, bağımsızlık… gibi millî konularda eserler verilmiştir."Halka doğru" ilkesiyle hareket edilmiştir.
- "Yurt" ve "köy" sorunlarına yönelim başlamıştır. Köy ve taşra insanının yaşayışını anlatan ilk başarılı örnekler, Reşat Nuri'nin "Çalıkuşu", Ebubekir Hazım'ın "Küçük Paşa" adlı yapıtı bu dönemde verilmiştir.

Millî Edebiyat Dönemi Romancıları


Halide Edip Adıvar


Yakup Kadri Karaosmanoğlu


Reşat Nuri Güntekin


Aka Gündüz


Refik Halit Karay

AKLINDA OLSUN 

GUAINDI-KALEMLAIR



1911'de Ali Canip Yöntem, Ömer Seyfettin ve Ziya Gökalp'in yayımladıkları "Genç Kalemler" dergisiyle başlayan akım, kısa sürede değişik sanat anlayışlarını savunan sanatçılar tarafından da benimsenmiştir. II. Meşrutiyet (1908)'ten sonra başlayan milliyetçilik akımı her alanda olduğu gibi edebiyatta da kendisini göstermiş ve "Millî Edebiyat" akımı ile millî kaynaklara yönelme ilkesi benimsenmiştir.

AKLINDA OLSUN 



Halide Edip Adıvar

İyi bir gözlemci olan sanatçı realizm ve İngiliz edebiyatının etkisinde kalmıştır. Birçok roman yazan Halide Edip Adıvar bunun yanı sıra hikâye, anı ve oyun türlerinde de eserler kaleme almıştır. 1920 yılında Anadolu'ya geçerek Kurtuluş Savaşı'na katılmıştır. Halide Onbaşı olarak anılmıştır.Halide Edip Adıvar, eserlerinde güçlü ve bağımsız kadın karakterlere yer vermiştir.1936'da İngilizce olarak kaleme aldığı "The Daughter of the Clown" adlı romanı yayımlamıştır. Bu roman Haber gazetesinde "Sinekli Bakkal" adıyla Türkçeye çevrilerek yayımlanmıştır.

Ateşten Gömlek (Halide Edip Adıvar)



Kurtuluş Savaşı sırasında yazılan ilk romandır. Romanın hemen hemen tamamı Peyami'nin hatıra defterinden ibarettir. Peyami, Ankara'da Cebeci Hastanesinde yatarken kırk üç gün zarfında hatırladıklarını bir deftere yazmıştır. İzmir'in işgalinde kocası ve oğlu Yunanlılar tarafından öldürülen Ayşe, İstanbul'a akrabası Peyami'nin yanına gider. Ayşe, Peyami ve onun arkadaşı Binbaşı İhsan, Kuvayımillîye'ye katılmak için Anadolu'ya geçer. Peyami ve İhsan, Ayşe'yi içten içe sevmektedir. Bu aşk, her ikisi için de "ateşten gömlek" olmuştur. Ana babası Yunanlılar tarafından öldürülen köylü kızı Kezban da İhsan'ı çok sevmekte ve Ayşe'yi kıskanmaktadır. İhsan ile Ayşe ölür, bacaklarından ve başından yaralanan Peyami de Ankara'da Cebeci Hastanesinde hayata veda eder.

Çalıkuşu (Reşat Nuri Güntekin)



Küçük yaşta anne ve babasını kaybeden Feride İstanbul'da bir Fransız okulunda yatılı okur. Zeki, başarılı, afacan bir öğrencidir. Okulda yaramazlığıyla ün salar. Bu yüzden hocaları ona "Çalıkuşu" adını verir. Bütün tatillerini teyzesinin evinde geçiren Feride okulu bitirdiğinde çok güzel bir genç kız olur. Teyzesinin kendisini içten içe seven oğlu Kamuran'la nişanlanır ancak onun başkasıyla ilişkisini öğrenince evden kaçar. Maarif Müdürlüğüne başvurarak öğretmen olur. Anadolu'da çeşitli köy ve kasabalarda çalışır. Çevresindekilerle çok sıcak ilişkiler kurar. Kendini çocukların eğitimine adayarak yediden yetmişe herkesin sevgisini kazanır. Fakat güzelliği her gittiği yerde başına dert açar. Bu yüzden görev yeri sık sık değişir. Son olarak tayininin çıktığı Kuşadası'nda, dedikodulara son vermek için Doktor Hayrullah Bey'le nikahlanır fakat baba kız gibidirler. Feride'nin günlüklerini yazdığı defter bir gün kaybolur ve bu defteri Hayrullah Bey bulur. Merak edip okur, Feride'nin Kamuran'ı hâlâ sevdiğini anlar. Bunun üzerine defteri saklar. Hastalanınca Feride'ye bir paket bırakır ve öldükten sonra bu paketi teyzesine vermesi için söz alır. Bir süre sonra Hayrullah Bey ölür. Feride onun vasiyetini yerine getirmek üzere İstanbul'a teyzesinin yanına gider. Kamuran Feride'nin yazdıklarını okuyunca onun tekrar Kuşadası'na dönmesine izin vermez, onunla evlenmek istediğini söyler. Feride önce dirense de bu teklifi kabul eder.

Yaban (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)

Sakarya Savaşı bittikten sonra Sakarya ve Mihalıççık çevrelerinde dolaşan Tetkik-i Mezalim Heyeti, taşlar arasında Ahmet Celâl'e ait bir defter bulur. Ahmet Celâl, I. Dünya Savaşı sırasında bir kolunu kaybeder, kendi memleketinin işgal edilmesiyle de emir eri Mehmet Ali'nin köyüne sığınır. Sığındığı bu köyde yaşayanları boyunduruğu altına almış Salih Ağa ile zararlı düşünceleriyle halkı olumsuz etkileyen Şeyh Yusuf'la karşılaşır. Ahmet Celâl, köyde kendisine yakın olarak Emine'yi görür. Köyün işgal edilmesiyle birlikte halk, düşmanın yaptıklarına göz yumar. Türk askerinin zafer elde edeceği ümidini yitirmeyen Ahmet Celâl ise Emine'yle kaçmaya karar verir. Bu kaçış esnasında Emine ağır şekilde yaralanır. Ahmet Celâl de yazdığı hatıra defterini Emine'ye bırakarak oradan uzaklaşır. Roman da Ahmet Celâl'in hatıra defterinden doğar.

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU ROMANLARI

Kiralık Konak: Tanzimat'tan I. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar yetişmiş üç neslin düşünüş ve yaşayışlarındaki değişiklikleri ve kuşaklar arasındaki çatışmaları ele alarak ailenin çöküşünü anlatır. Konak, Osmanlının sembolüdür. Naim Efendi Osmanlı terbiyesiyle yetişmiş emekli bir devlet memurudur. Seniha, Faik, Hakkı Celis ise hiçbir sağlam değere sahip değillerdir.
Nur Baba: Anadolu'nun Türkleşmesinde ve İslamlaşmasında önem taşıyan tekkelerin toplum için zararlı bir hâle dönüşmelerini ele alır. Yazarın en çok eleştirilen eseridir. Başkahramanları tekke şeyhi Nuri, Ziba Hanım, Nigar Hanım'dır.
Hüküm Gecesi: Politik bir romandır. Yakından tanıdığı siyaset ve basının yozlaşmasını anlatır. Ahmet Kerim önemli kahramanıdır.
Sodom ve Gomore: İşgal altındaki Osmanlı'nın başkenti olan İstanbul anlatılır. İstanbul artık Tanrı'nın lanetine uğrayan şehirlere dönmüştür. Bu eserde kendi basit çıkarları için Türk zaferine sırt çevirmeye çalışan insanları eleştirel bir dille ele alır ve bu şehrin ancak ateşle temizleneceğine inanır. Leyla, Necdet önemli karakterleridir.
Yaban: Yakup Kadri'nin 1921'de Tetkik-i Mezalim Heyeti ile Anadolu'da yaptığı tetkik gezisinin ürünü olan bir eserdir. Bu eseriyle 1942 CHP Roman Ödülü'nü kazanmıştır. Yakup Kadri; aydını, devrinin halkına yabancılaşmış ve işe yaramaz şekilde ele alır. Bu roman aslında bir aydının kendini ve diğer aydınları eleştirisidir. Halk-aydın farkı üzerine kurulan; köyü, köylüyü işleyen eserde Yakup Kadri'nin yaklaşımı alışılagelenin dışındadır. Ahmet Celal ve Emine önemli kahramanlardır.
Ankara: Savaş yıllarının Ankara'sı, Cumhuriyet Ankara'sı ile on yıl sonrasının Ankara'sı hakkındaki düşüncelerini anlattığı eseridir. Selma Hanım, Binbaşı Hakkı önemli kahramanlarıdır.
Bir Sürgün: Bu eser Batı hayranlığıyla yetişen, kendi kültür ve milliyetinden habersiz bir paşa çocuğunun İstanbul'dan İzmir'e sürgün edilmesini, Paris'e kaçmasını ve oradaki fikir ve buhranlarını anlatan bir dramdır.
Panorama I-II: Yakup Kadri bu romanlarında inkılâpların yakın tarihine ait değerlendirmelerde bulunur. Panorama-1 1949-1950 yılları arasında Yeni İstanbul gazetesinde; Panorama-II 1952 yılında Cumhuriyet gazetesinde tefrika edilmiştir.
Hep O Şarkı: Bir aşkı konu edinen eserde Abdülaziz dönemi anlatılır.

REFİK HALİT ROMANLARI

İstanbul'un İç Yüzü: Roman türündeki ilk eseridir. II. Abdülhamid devrinden I. Dünya Savaşı'na kadarki sosyal ve siyasal değişimleri ele alınmıştır.
Yezidin Kızı: Yezidîlerin dünya görüşü ve yaşam tarzları ele alınmıştır.
Sürgün: Otobiyografik roman olarak değerlendirilebilir.
Anahtar: Bu eser, kadın-erkek ilişkisi üzerine kuruludur. Basit şüphelerin doğurduğu kıskançlıkların ne gibi felaketlere yol açacağı üzerinde durulmuştur.
Bugünün Saraylısı: Asil bir aileye sonradan katılan sonradan görme bir kızın yarattığı değerler karmaşası işlenmiştir. Ata Bey önemli kahramanıdır.
Ago Paşa'nın Hatıratı: Bu eserde olaylar bir papağan ağzından nakledilmiştir. Eser, güçlü bir siyasal yergi olarak kabul edilmiştir.

AKLINDA OLSUN



Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Fecriâti topluluğunda başladığı edebiyat yaşamını millî edebiyatta "Sanat toplum içindir." düşüncesiyle sürdürmüştür. İlk eserlerinde dili ağırken sonraki eserlerinde sade bir dil kullanmıştır.Bir tez etrafında geliştirdiği eserleri düşünce temellidir. "Yaban" adlı eseri bunun güzel bir örneğidir. Romanlarında iç dünyaları zengin, törelere bağlı karamsar kişiler vardır.Yazdığı romanlarında Tanzimat yıllarından 1950'li yıllara kadar Türk toplumunda görülen sosyal değişimleri, nesiller arasındaki fikir ayrılıklarını ve çatışmaları işlemiştir.


AKLINDA OLSUN



Reşat Nuri Güntekin

1889 yılında İstanbul doğmuştur. Millî edebiyatın ve Cumhuriyet Dönemi'nin önemli romancılarından biri olan sanatçı, roman dışında öykü ve tiyatroyla da uğraşmış, gezi türünde de eserler vermiştir. Edebiyat hayatına I. Dünya Savaşı yıllarında başlayan Reşat Nuri, Çalıkuşu eseriyle geniş kitleler tarafından tanınmış ve sevilmiştir. Öğretmen ve müfettiş olarak Anadolu'ya gitmiş, Anadolu'yu ve Anadolu insanını yakından tanıma fırsatı bulmuştur. Eserlerinde de bu gözlemlerden faydalanmıştır.

REŞAT NURİ GÜNTEKİN ROMANLARI

Yaprak Dökümü: Kendi hâlinde bir aileye sahip olan Ali Rıza Bey'in, çocuklarının yaptığı hatalar yüzünden çektiği sıkıntıları işler. Roman, o dönemde sık sık rastlanan eğlenceye düşkün gençler yüzünden parçalanan aileler sorununu dile getirir.
Miskinler Tekkesi: Türkiye'deki dilencilerin dünyasını ve cahil hocaları başarıyla tasvir eder. Yazarın en dikkate değer eserlerinden biridir. Padişah II.Mahmut Dönemi ileri gelenlerinden olup padişaha yakınlığıyla tanınan Kocabaş Kazasker Şemsettin Molla'nın torununun hayatı üzerine kurulmuş bir kitaptır.
Yeşil Gece: Medrese öğrenimi gören Şahin'in çevresindeki çirkinlikler karşısında inancını yitirmesi, öğretmen okuluna bitirdikten sonra softalarla savaşmak üzere İzmir'e yakın Sarova ilçesine gitmesi anlatılır.
Çalıkuşu: Eser ilkin "İstanbul Kızı" adıyla tiyatro olarak basılmıştır, daha sonra Çalıkuşu adıyla roman hâline getirilmiştir. Teyze oğlu Kamuran'a duyduğu gönül kırgınlığıyla öğretmen olarak Anadolu'ya giden Feride'nin başından geçenler anlatılır.
Dudaktan Kalbe: Sait Paşa'nın yeğeni Hüseyin Kenan, dayısının zoruyla mühendis olmuş daha sonra müzikteki yeteneğini Batı dünyasına kabul ettirmiştir. Şımarık ve kibirli bir genç olan Kenan, Lamia'nın gönlünü çeler. Bu, onun için bir gönül eğlencesidir ama Lamia'nın mutsuz yıllarının ve değişiminin vesilesi olur.

HALİDE EDİP ADIVAR ROMANLARI

Ateşten Gömlek: Kurtuluş Savaşı sırasında yazılan ilk romandır. Romanın hemen hemen tamamı Peyami'nin hatıra defterinden ibarettir. Peyami, Ankara'da Cebeci Hastanesinde yatarken kırk üç gün zarfında hatırladıklarını bir deftere yazmıştır.
Vurun Kahpeye: Roman, idealist İstanbullu Öğretmen Aliye'nin Anadolu'da bir kasabaya gidişini ve burada Millî Mücadele düşüncesine destek faaliyetlerini anlatır. Aliye'nin bu desteğine, din ve namusu bahane eden yobaz Hacı Fettah, kasaba halkını da arkasına alarak karşı çıkar ve Aliye Öğretmen'i linç ettirir.
Sinekli Bakkal: Roman ilk olarak "Soytarı ve Kızı" adıyla İngilizce yayımlanmıştır. Romanda II. Abdülhamit Dönemi'nin toplumsal yaşamı yansıtılmıştır. Romanın kahramanı Rabia ile Türk toplumundaki değişim süreci anlatılmıştır.
Handan: Mektup biçiminde yazılmış bir romandır. Romanda aşk konusu ele alınmış ve kadın psikolojisi yansıtılmıştır.
Tatarcık: Halide Edip'in, fakir bir köyün insanlarını anlattığı romanıdır. Halkın yaşamını ve sıkıntılarını bütünüyle göstermeyen sadece hayatın üst yüzünü gösteren "Tatarcık", Halide Edip'in bütün romanlarında hayalini kurduğu, Batı kültürüyle Doğu geleneklerini biçimsel olarak birleştiren kadın tipidir. Ana kahramanı Lale'dir.
Yolpalas Cinayeti: Kitap, 1900'lerin başında Şişli'de bir konakta işlenen cinayeti, o yılların İstanbul'una dair gözlemleri anlatır. Dönemin İstanbul'unu, aydınların Türkiye'ye ve Avrupa'ya bakışlarını, yeni yeni bilincine varılan sınıf çatışmalarını gözler önüne sermesi bakımından önemlidir.

AKTİF ÖĞRENME



Ünite kazanımlarıyla ile ilgili aşağıdaki konu özetinde boş bırakılan yerleri kavram tablosunda verilen sözcüklerle uygun şekilde tamamlayınız.

1. Roman, olayları ayrıntılı olarak anlatması ve bir ana olay etrafında birçok küçük olayın yer alması bakımından .... türünden ayrılır.
2. Bir dev ailesinin serüveninin anlatıldığı, mizahî bir üslûpla kaleme alınmış .... ve .... ilk romansı ürünlerdir.
3. İlk başarılı roman örneği, İspanyol yazar Miguel de Cervantes (Miguel dö Servantes) ‘in 17. yüzyılda yazmış olduğu “...............” adlı eserdir.
4. ...., Sefiller ve Notre Dame'ın Kamburu adlı yapıtlarıyla romantik akımın en büyük temsilcisi olarak kabul edilir.
5. ...., XIX. yüzyılın ikinci yarısında romantizme tepki olarak ortaya çıkan bir akımdır. Neden-sonuç ilişkilerine önem verir.
6. Gustave Flaubert 'in yazdığı "..........................." adlı romanın yayımlanması, romantizmin yenilgisi olarak kabul edilir.
7. ...., Tolstoy’un önemli bir romanıdır.
8. ...., Robinson Crusoe’ yu bir macera romanı olarak yazmıştır.
9. Turgenyev tarafından yazılan .... ünlü bir romandır.
10. Jan Valjean, detektif Javert,Cosette'in ana kahramanları olduğu roman ....’dir.
11. Türkçede roman niteliğini taşıyan yerli ilk roman Şemsettin Sami'nin .... adlı eseridir.
12. ...., Türk edebiyatındaki ilk edebî romandır.
13. Servetifünun Dönemi'nin en önemli romancılarından biri olan Mehmet Rauf'un .... adlı eseri psikolojik roman türünün edebiyatımızdaki ilk örneğidir.
14. ...., ilk büyük Türk romanı olarak kabul görmüş Aşk-ı Memnu' nun yazarıdır.
15. Türk edebiyatında, bir edebî topluluğun oluşmasına ortam hazırlayan ve bu topluluğa adını veren ilk dergi ....' dur.
16. Psikolojik romanın ilk örneği .... görülür.
17. Ahmet Hikmet Müftüoğlu’nun .... adlı romanında, Orhun Abidelerini incelemek amacıyla çıkılan seyahat, bir aşk hikâyesi ile birlikte anlatılır.
18. İlk realist roman ....’ dır ve yazarı Recaizade Mahmut Ekrem’dir.

Realizm
Babalar ve Oğullar
Servetifünun Dönemi'nde
Halit Ziya
Gargantua
Pantagruel
öykü
Ara Sevdası
Don Kişot
Victor Hugo
İntibah
Daniel Defoe
Sefiller
Madame Bovary
Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat
Diriliş
Gönül Hanım
Eylül
Servet-i Fünun



UYGULAMA ALANI

1 **Türk edebiyatının romanlarına ilişkin aşağıda verilen özelliklerin hangi edebî döneme ait olduğunu belirleyerek özeliklerin numaralarını kutucuklara yazınız.**

1. “Halka doğru” ilkesiyle hareket edilmiştir.

2. Roman dili sadedir. Konuşma dili yazı diline aktarılmıştır.

3. Romantizmin etkisiyle trajik bir sonla biten olayların sonucunda kötüler cezalandırılır.

4. İlk kez realist romanlar kaleme alınmıştır.

5. Dönemin siyasi koşullarından ötürü romanda sosyal olaylara yer verilmez.

6. Romanda İstanbul dışına çıkılıp Anadolu işlenmiş ve bu dönemde yaşananlar realist bir bakış açısıyla anlatılmıştır.

7. “Yurt” ve “köy” sorunlarına yönelim başlamıştır. Köy ve taşra insanının yaşayışını anlatan ilk başarılı örnekler, Reşat Nuri’nin “Çalıkuşu”, Ebubekir Hazım’ın “Küçük Paşa” adlı yapıtı bu dönemde verilmiştir.

8. Hayal kırıklığı, üzüntü ve başarısız aşklar; hikâye ve romana giren belirgin temalardır.

9. Buna “ salon edebiyatı” da denir.

10. Üslup anlayışı ve arayışı, Türkçenin kimi zaman anlaşılmaz hâle gelmesine sebep olur. Eksiltili ve devrik cümlelere yer verilir.

11. Konular güncel yaşamdan ya da tarihten seçilir.

12. Yazar esere fikirleriyle müdahale eder, ek bilgiler verir.

13. Tesadüfi olaylara yer verilir.

14. Konularını İstanbul’daki seçkinler tabakasından (özellikle Batılı çevrelerden) alırlar.

a) 1. Tanzimat Dönemi	b) 2. Tanzimat Dönemi	c) Servetifünun Dönemi	d) Millî Edebiyat Dönemi
....	....	....	....
....	....	....	....

2 **Aşağıda romana yönelik olarak verilen bilgilerin, yenileşme dönemi Türk edebiyatının hangi dönemine ait olduğunu belirleyerek nedenini kısaca yazınız.**

1. "Memleket edebiyatı" çığırı açılmıştır. Bu sayede halkın birleşmesi fikri düşünülmüştür.

....
....
....
....
....
....

2. Köy ve taşra insanının yaşayışını anlatan ilk başarılı örnekler, Reşat Nuri'nin "Çalıkuşu", Ebubekir Hazım'ın "Küçük Paşa" adlı yapıtı bu dönemde verilmiştir.

....
....
....
....
....
....

3. Romanda iyi ve kötü karakterler çizilir ve tesadüfi olaylara yer verilir.

....
....
....
....
....
....

4. Romanda yalnız bireysel temalara yer verilmiştir. Siyasi konulardan uzak, suya sabuna dokunmayan salon edebiyatı ortaya konmuştur.

....
....
....
....
....
....

5. Realist romanda olaylar neden-sonuç ilişkisi içinde, verilir. Ruh tahlilleri de yapılan bu romanların ilki bu dönemin ürünüdür.

....
....
....
....
....
....

3 Aşağıda verilen Tanzimat Dönemi edebiyatı yazarlarının altındaki boşluğa, tablodan bularak eserlerinin adlarını yazınız.

a) Namık Kemal

....

b) Recaizade Mahmut Ekrem

....

c) Şemsettin Sami

....

d) Nabizade Nazım

....

e) Sami Paşazade Sezai

....

f) Ahmet Mithat Efendi

....

Karabibik
Sergüzeşt
Araba Sevdası
İntibah
Hüseyin Fellah
Cezmi
Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat
Zehra
Hasan Mellah

4 Millî Edebiyat Dönemi'ne ilişkin aşağıdaki tabloda boş bırakılan yerlere uygun olan bilgiyi yazarak yazar- eser eşleştirmelerini tamamlayınız.

	Sanatçı	Eser		Sanatçı	Eser
1.	Halide Edip Adıvar	....	9.	....	Yaban
2.	....	Yaprak Dökümü	10.	Halide Edip Adıvar	....
3.	....	Sodom ve Gomore	11.	....	Sinekli Bakkal
4.	....	Çalıkuşu	12.	....	Yeşil Gece
5.	Refik Halit Karay	....	13.	Reşat Nuri Güntekin	....
6.	....	Kiralık Konak	14.	....	Ateşten Gömlek
7.	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	....	15.	Reşat Nuri Güntekin	....
8.	....	Dikmen Yıldızı	16.	....	Bugünün Saraylısı

Sanatçılar: Halide Edip Adıvar-Yakup Kadri Karaosmanoğlu-Refik Halit Karay-Reşat Nuri Güntekin- Aka Gündüz

Eserler: Vurun Kahpeye, Eski Hastalık, Nur Baba, Handan, Bir Kadın Düşmanı, İstanbul'un İç Yüzü

5 **Aşağıda verilen Servetifünun Dönemi edebiyatı yazarlarının altında verilen boşluklara eserlerinin adlarını tablodan bularak yazınız.**

a) Mehmet Rauf

....

b) Halit Ziya Uşaklıgil

....

c) Hüseyin Cahit Yalçın

....

d) Safveti Ziya

....

e) Ahmet Hikmet Müftüoğlu

....

f) Ahmet İhsan Tokgöz

....

Ülfet
Aşk-ı Memnu
Mai ve Siyah
Nadide
Salon Köşelerinde
Gönül Hanım
Eylül



YORUMLAMA – ANALİZ

1 ve 2. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Ahmet Celâl, bir paşa oğludur. Yedek subay olarak katıldığı 1. dünya savaşında bir kolunu kaybetmiştir. Daha otuzbeş yaşına basmadan kendisi için herşeyin bittiğini hissetmektedir. İstanbul'a İngiliz'lerin girmesi üzerine oraya dönemez ve emir eri Mehmet Ali'nin çağrısına uyarak onun orta Anadolu'nun Porsuk çayı kıyısındaki köyüne gidip yerleşir. Köylü için Ahmet Celâl bir "Yaban"dır.
Mustafa Kemal'in başlattığı Kurtuluş Savaşı'nı, Türk ulusunun bağımsızlık davasını anlatmaya çalışır köylülere fakat kimse ona inanmaz. Ancak emir eri Mehmet Ali, annesi Zeynep Kadın, Mehmet Ali'nin kardeşi İsmail ve onun karısı Emine ile dostluk kurabilir. Köyün en zengin adamı ve ağası olan Salih ağa, köyü ekonomik bakımdan sömürmektedir. Şeyh Yusuf ise din adamı maskesi altında köyü manevi yönden sömürmektedir. Devleti temsil eden muhtarın ise herhangi bir gücü yoktur. Köyün etkin ve güçlü olan iki tipi Ahmet Celâl'i engellemeye çalışır.(Yaban/ Yakup Kadri Karaosmanoğlu)

1. Bu açıklamada yazım yanlışı olan sözcüklerin altını çizerek doğrusunu aşağıdaki kutuya yazınız.

....

2. Bu parçaya göre roman yazarı çatışma unsurunu hangi temel üstüne kurmuştur? Çatışmanın tarafları kimlerdir?

....

....

3 ve 4.soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Suat ve Süreyya iyi geçinen karı kocadır ( )Suat kocası Süreyya'nın sıkıldığını düşünerek kendi babasına rica eder ve bir yalı ve tekne kiralar ( )bu yalıya Necip de hem dostları hem de akrabaları olarak Suat ve Süreyya' nın yanına gelir. Süreyya için yelkenle gezmek ve balık tutmak vazgeçilmez bir zevktir. Süreyya bu alışkanlıklarını sürdürürken Suat da Necip'le birlikte piyano çalmaktadır. Baş başa geçen bu uzun yaz tatilinin sonlarında Necip Bey bir şeylerin olduğunu ( )Suat Hanım'a âşık olduğunu anlar. Bu durumdan kurtulmaya çalışsa da başarılı olamaz. Sonunda çare olarak onların yanından ayrılmaya karar verir. Giderken de Suat'ın eldivenlerinden bir tanesini izinsiz olarak hatıra olması için alır.Daha sonraları Necip'in tifoya tutulduğu öğrenen Süreyya ve Suat buna çok üzülürler. Tehlike devresi geçince Necip'in yanına giderler ( ) Necip hastalığın etkisiyle sinir yorgunluğu içerisindedir. Hacer ( ) Süreyya'nın kız kardeşidir ( ) Necip'in hastalığı sırasında yanında bulunmuş ve o sıralarda Necip'in kendinden geçmiş olduğu zamanda yastığının altından bir kadın eldiveni bulmuştur. Hep birlikte hasta hakkında konuşurlarken Necip'in annesi eldiveni gösterir. Suat kendi eldivenini görünce şok olur ve olayı anlar fakat kimseye sezdirmez. O sırada Necip sapsarı olur( ) utancından ve çaresizliğinden ne yapacağını bilemez.Eylül gelince Süreyya konağa gider. Bu, beklenen bir gidiş değildir. Suat bu duruma anlam veremez. Daha gitmeden önce kışı bile beraber geçireceklerini söylemiştir. Ama Süreyya bir şeyleri sezdiğinden gitmiştir. Konağa geri dönülür. Necip artık eskisi kadar yalıya gelmemektedir. Hele Hacer'in davranışları, onların her bakışlarından anlam çıkarmaya çalışan tavrı her ikisini de deliye döndürür. Birbirlerini buldukları anda, ister istemez kaybedeceklerdir. Suat kendisinde kalan, Necip'in aldığı eldivenin diğerini de verir. Bunun sebebi ise artık hayatın Suat için yaşamaya değer bir tarafı kalmamasıdır. O gece konakta yangın çıkar. Herkesi bir telaş ve korku alıp götürür. Canlarını zor kurtarırlar. Ama Suat ortalıklarda yoktur. Süreyya alevlerin içine doğru Suat diye inlemektedir. Ama cesaret edemez. Necip bir haykırışla içeriye fırlar. Her ikisi de çöken tavanın altında can verirler. (Eylül / Mehmet Rauf)

3. Bu roman özetine göre leitmotif (tekrar eden unsur ya da nesne) hangi unsurdur?

....

4. Bu parçadaki boş parantezlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?

....	....	....	....	....	....	....

1 PEKİŞTİRME TESTİ



1. Türk edebiyatındaki kimi romanlar toplumsal sorunları ya da tarihî olayları konu edinmişlerdir.

Buna göre aşağıdaki romanlardan hangisi Kurtuluş Savaşı'nı konu edinen bir romandır?

A) Bugünün Saraylısı
B) Dudaktan Kalbe
C) Ateşten Gömlek
D) Handan
E) Eski Hastalık

2. Romantik romanlarda yazar millî tarihe eğilir. Tarih, toplumsal belleğin yansıması olarak kabul edilir.

Aşağıdakilerden hangisi bu yönüyle yukarıdaki bilgiyi örnekleyen eserler arasındadır?

A) Handan
B) Eski Hastalık
C) İntibah
D) Sergüzeşt
E) Yeniçeriler

3. Cezmi, Yeniçeriler, Ateşten Gömlek, Yaban romanları bir yönleriyle ortak özellik gösterir, o da şudur: ----

Bu cümlenin doğru bir biçimde tamamlanması için boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Aynı sanat akımına bağlı sanatçılarca yazılmaları
B) Konularını tarihî bir olaydan almaları
C) Aynı edebî dönemde kaleme alınmaları
D) Aynı sanatçıya ait olmaları
E) Aynı zihniyetin ürünü olmaları

4. Rabia, Peregrini' yi tanıdıkça ona karşı ilgisi artar. Hatta çocuk yaşta iken onunla evlenme planları yapar. Sabiha Hanım'a: "Hanımefendi, bir Müslüman kızı, bir Hristiyan'la evlense neolur?" diye sorular sorar. Rabia'nın, Peregrini' ye yakınlaşması, Batı'yı ve değerlerini öğrenmesini sağlar. Eserin sonunda Rabia ile evlenerek Müslüman olan Peregrini, Sinekli Bakkal'a yerleşir ve Osman ismini alır. Romanda Peregrini, Batılı bir tip olarak çizilir. Batı'nın musikisi ve değerlerini, Doğu ile birleştiren ve kendine yeni bir yaşam kuran Osman'ın oğlu Recep'in doğması olayı üzerinde Halide Edip, Doğu ile Batı'yı birleştirmiş olur.

Halide Edip Adıvar'ın romanını inceleyen bu yazıda Halide Edip Adıvar'ın

I. Roman anlayışı
II. Doğu- Batı sorununa yaklaşımı
III. Kadının toplumdaki rolünü saptayışı

konularından hangisi üzerinde durulmuştur?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I ve III

5. Yazar bağlı bulunduğu akımın da etkisiyle çatışmaları zıtlıklar üzerine kurar. İyi karakterlerin karşısına kötü karakterleri çıkarır.
Aşağıdaki eserlerden hangisi bu parçada verilen bilgiyi örneklemez?

A) Araba Sevdası
B) Cezmi
C) İntibah
D) Hasan Mellah
E) Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat

6. Kimi Servetifünun romanlarında, aşktan başka dertleri olmayan, varlıklı, hazır yiyici, Batılı yaşama biçimine düşkün insanların yasak aşk serüvenleri anlatılır.

Aşağıdaki eserlerden hangisi bu parçada verilen bilgiyi örneklemektedir?

A) Nadide B) Cezmi C) İntibah

D) Sergüzeşt E) Aşk-ı Memnu

7. I. İntibah romanında Dilaşub, Ali Bey'in paltosunu üstüne alıp uzandığında, uyuyakalır. Ali Bey'i öldürmek için gelen kişi Ali Bey yerine zavallı Dilaşub'u bıçaklayarak öldürür.

II. Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat romanında Fitnat Hanım, istemeyerek evlendirildiği için kendini öldürür. Yaşça büyük eşi Ali Bey zavallı Fitnat'ı baba evine göndermek ve bu izdivacı bitirmek maksadıyla Fitnat'ın kendini kilitlediği odaya zorla girdiğinde onun cansız bedenini ve boynunda asılı duran madalyonu görür. Bu madalyonu eski eşine kendisi hediye etmiştir. Ali Bey kendini öldüren zevcesinin aslında öz kızı olduğunu böyle anlar.

Numaralanmış cümleler dikkate alındığında romantik romanlara özgü olarak,

I. Konuları günlük olaylardan alma

II. Millî tarihe yönelme

III. Tesadüfi olaylara yer verme

unsurlarından hangisi bu özetlerde bulunmaktadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I ve III

8. Realist romanlarda kişiler iç dünyalarıyla yansıtılır. Okur bu romanlar aracılığıyla farklı insanların ruh hâllerini de öğrenir.

Aşağıdaki eserlerden hangisi bu parçada verilen bilgiyi örneklemektedir?

A) Eylül

B) Cezmi

C) İntibah

D) Karabibik

E) Taaşşuk-u Talat ve Fitnat

9. "Sözün öncesi elbette bize lâzım değildir. Zira Şakir Ağa, İsmail'i kendi istediği zemine getirmek için sözü birtakım derelerden tepelerden dolaştırıp getirmiştir ki o dereler ile tepelerin bizimle hiçbir ilgisi yoktur. Bize yarayacak olan tarafına gelince onu ilerdeki bir zamanda dikkatle dinleyebiliriz."

Bu parça Ahmet Mithat Efendi'nin "Yeryüzünde Bir Melek" **romanından alınmıştır. Bu parçada romantik romanlara özgü olarak,**

I. Yazarın okurla konuşur gibi kendi görüşlerini dile getirme

II. Millî tarihe yönelme

III. Tesadüfi olaylara yer verme

unsurlarından hangisi yer almaktadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) II ve III

ÇAP

2 PEKİŞTİRME TESTİ



1. Aklıma defterim geldi. Döndüm. Onu masanın üstünde, kitap, kâğıt ve gazete yığınları arasından bulup çıkardım. Bütün uzunluğunca gömleğimin altına, göğsümün üzerine yerleştirdim.... "Bize yine yol, yalnız yol göründü. Bu defteri Emine'ye teslim edip tek başıma yarı aç yarı çıplak ve böğrümde kanım sızarak bitmez tükenmez uzaklara doğru yürüyeceğim.

   (Yaban/ Y. K. Karaosmanoğlu)

   Bu paragraf için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

   A) Kahraman bakış açısıyla yazılmıştır.

   B) İç monolog tekniğine yer verilmiştir.

   C) Ben dili kullanılmıştır.

   D) Durumdan çok olay ön plandadır.

   E) Kısa cümlelerle dikkati dağıtmadan betimlemeler yapmıştır.

2. — Refik, keşke sen Handan'ın kocası olaydın, birbirinize daha uyardınız.

   — Bir daha böyle şey söyleme Neriman. Hayatıma senden başka arkadaş tasarlayamam ve istemem. Handan bence yalnız bir kardeş hem pek içten bir kardeş…

   — Biliyorum ama bak ben senin ne fikirlerini ne de hislerini dolduramıyorum. O senin ruhunda hiç boşluk bırakmayacaktı.

   — Budala olma Nerimancığım!

   Handan **romanından alınan yukarıdaki bölüm için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

   A) Ağır edebî bir dille yazılmıştır.

   B) Diyalog tekniğine yer verilmiştir.

   C) III. kişili anlatım kullanılmıştır.

   D) Durumdan çok olay ön plandadır.

   E) Kısa betimleme cümlelerinden yararlanılmıştır.

3. I. Ali Rıza Bey, onların önünde biraz oyalandı. Malların en kötüsü ve en çürüğü kalmıştı ama fiyatlar da sabahkine nispetle yarı yarıya düşmüştü. Bundan sonra alışverişi bu saatlerde yapmalı idi. Ah, niçin bu ince hesaplara daha önce akıl erdirememişti?

   II. Ali Rıza Bey, Babıâli yetiştirmelerinden bir mülkiye memuru idi. Otuz yaşına kadar Dâhiliye kalemlerinden birinde çalışmıştı. (…) Evlendiği zaman kırkına yaklaşıyordu. (…) Ali Rıza Bey, nüfus işlerinde devletin başka hiçbir dairesinde gösteremediği bir faaliyet gösterdi. Yedi sene içinde birbiri ardı sıra dört çocuğu dünyaya geldi nihayet dört senelik bir dinlenme müddetinden sonra da - elli yaşına girdiği gün - son bir kızla çocuklarının sayısı beşi buldu.

   Reşat Nuri Güntekin'in *Yaprak Dökümü* **romanından alınan bu bölümler için aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

   A) I. hâkim bakış açısıyla kaleme alınmış bir bölümdür.

   B) I. deki iç monolog tekniği Ali Rıza Bey'in içinde olduğu durumu ve düşünme şeklini okura iletmek için kullanılmıştır.

   C) II. bölümde yazar anlatıcı, Ali Rıza Bey'in geçmişten bugüne uzanan yaşam çizgisini kısaca aktarmıştır.

   D) II. sahneleme(gösterme) tekniğiyle yazılmıştır.

   E) II. bölümde Ali Rıza Bey'in sosyal durumuna ilişkin kısa bir açıklama yapılmıştır.

4. Birkaç dakika sonra Quasimodo son derece üzgün bakışlarını halkın üzerinde dolaştırdı, daha da yürek paralayıcı bir sesle bir daha inledi: "Su!" Hepsi de kahkahayı bastı Robin Poussepain sokaktak çirkef sularında sürünmüş bir süngeri Quasimodo'nun suratına fırlatarak: "Al şunu iç! Al, hain sağır! Ben sana minnet borçluyum!" diye bağırdı. Bir kadın da onun kafasına taş fırlattı: "Al işte, bu sana gece yarısı bizi o şeytan çanlarınla uyandırmanın ne demek olduğunu öğretir!"

Koltuk değnekleriyle ona vurmaya çalışan bir kötürüm: "Hey, evlat!" diye avaz avaz bağırıyordu, "Bize gene Notre Dame'ın çan kulelerinin tepesinden uğursuzluk yağdıracak mısın bakayım, haa?" Adamın biri onun göğsüne kırık bir testi atarak: "İşte sana su içmek için bir çanak!" diyordu. Tam o sırada, halkın bir yana çekildiğini gördü. Garip şekilde giyinmiş bir genç kız kalabalığın içinden çıktı. Quasimodo' nun gözü parladı. Bu, bir gece önce kaçırmaya çalıştığı Çingene kızıydı. Genç kız bir tek sözcük söylemeden, boş yere kıvranıp duran mahkûma yaklaştı, kemerindeki matarayı çözerek, yavaşçacık, zavallı sefilin kurumuş dudaklarına yaklaştırdı.

Aşağıdakilerden hangisi bu parça ile ilgili olarak söylenemez?

A) Kitlenin bir araya geldiğindeki davranışına eleştirel bir yorum için yazar tarafından bu olay romana konu edilmiştir.

B) Aynı olay hakkındaki benzer ve farklı davranışların olabileceğini göstermeye yönelik olarak bu bölüm oluşturulmuştur.

C) Yazar tarafından insan duygularını harekete geçirmeye yönelik olarak tasarlanmış bir olaya romanda yer verilmiştir.

D) Hayata tesadüflerin yön verdiğini göstermeyi amaçlamaya yönelik olarak tasarlanmış bir olaya romanda yer verilmiştir.

E) Düşmüş hâldeki bir insana toplum tepkisinin nasıl olabileceğini göstermek isteyen yazar tarafından bu olay romana konu edilmiştir.

5. Üçüncü ayın nihayetindeyiz, Hüsnü. Senin oradan gelen küçük yazılarının lisanından anlıyorum ki, sen bu müşterek yoldan artık katiyen çıktın. Senin arkandan haykıran ruhum, bu son unutamayacağım ızdıraplarında artık bu bağımız bekleme hasreti çekiyor. Evet, ben Handan için bu acı… Ölüm acısı, can ayrılıp giderken duyulan acı. (…) Bu son günlerde, unutulmuş gibi dolaşırken bugün Hyde Park'ın orta yerinde birdenbire senin tebessümün gözümün önüne geldi.

Handan / Halide Edip Adıvar

Bakış açısı	Bakış Açısını Aktaran	Anlatıcı Düzlemi	Teknik
----	Handan	----	----

Handan **romanından alınan bu bölümle ilgili olarak verilen tablodaki boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisindekiler sırasıyla getirilmelidir?**

A) İlahi bakış açısı- ben dili- özetleme

B) Kahraman bakış açısı- sen dili- geri dönüş tekniği

C) Gözlemci bakış açısı- o dili- mektup tekniği

D) Kahraman bakış açısı- ben dili- mektup tekniği

E) İlahi bakış açısı- ben dili- bilinç akışı tekniği

6. Tanzimat Dönemi'nde zengin mirasyedi tiplerin hayatını değil, sıradan insanların hayat mücadelelerini de yansıtan romanlar kaleme alınmış, bu yapılırken realist bir anlayışa yaslanılmıştır.

Aşağıdaki eserlerden hangisi bu parçada verilen bilgilerle örtüşmektedir?

A) Sergüzeşt B) Karabibik C) Eylül

D) Handan E) Cezmi

ÇAP